

Dato: 16. april 2020

Sagsbeh: Anders Chr. Skriver-Møller

J.nr.:2019-5601-0007

Sags- og produktivitetsudvikling mv. ved byretterne

Justitia har i efteråret kontaktet Domstolsstyrelsen i forbindelse med et projekt om civile sager, og styrelsen har som led heri sendt data om bl.a. udviklingen i juristernes årsværksforbrug vedrørende civile sager ved byretterne samt diverse andre statistikdata. Herudover har Justitia efter det oplyste selv fundet en række statistikdata mv. på domstolenes hjemmeside.

Domstolsstyrelsen har fået en forståelse af, at der i projektet arbejdes med en tese om, at produktiviteten på civilsagsområdet ved byretterne skulle være faldet i den seneste årrække.

Formålet med udarbejdelsen af dette notat er at belyse dette nærmere, ligesom der også er indarbejdet nogle bemærkninger om sags- og produktivitetsudviklingen på straffesagsområdet, da dommerne ved Danmarks Domstole typisk arbejder med civile sager og straffesager, hvorfor udviklingen på civilsagsområdet bør ses i sammenhæng med udviklingen på straffesagsområdet.

Efter Domstolsstyrelsens opfattelse er der på grundlag af de foretagne analyser ikke belæg for, at juristernes produktivitet i forbindelse med behandlingen af civile sager skulle være faldet.

1. Udviklingen af jurist årsværk ved byretterne

Tabel 1 herunder viser udviklingen i årsværksforbruget for jurister (dommere og øvrige jurister) ved byretterne. Her fremgår både det samlede antal anvendte årsværk for henholdsvis civile sager og straffesager, samt hvor stor en procentuel andel af juristernes arbejdstid der anvendes på civile og straffesager.

Tabel 1. Årsværksforbrug for jurister i civile sager, straffesager og samlet ved byretterne.

Årsværk	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Straffesager ¹	138,73	143,25	168,41	169,00	176,02	169,97	172,18	180,31	181,07	182,50	187,45	193,60
- heraf procent ²	29,37%	28,64%	32,75%	33,78%	35,57%	35,84%	36,84%	39,18%	40,00%	41,55%	42,93%	42,53%
Civilsager ¹	152,48	169,01	176,14	180,02	183,30	172,82	171,60	163,60	156,40	148,59	143,34	154,80
- heraf procent ²	32,28%	33,80%	34,26%	35,99%	37,04%	36,44%	36,72%	35,55%	34,55%	33,83%	32,82%	34,00%
I alt³	472,33	499,99	514,19	500,24	494,80	474,30	467,38	460,19	452,72	439,27	436,69	455,26

¹ Årsværksforbrug for andre sagsområder er udeladt.

² Viser tidsanvendelsen opgjort i procent.

³ Fremviser det samlede antal årsværk for jurister på alle sagsområder.

⁴ Årsværksforbruget i 2008-2010 kan i mindre grad indeholde årsværk, som kan henføres til barselsorlov og andre lønede forhold, hvilket man bør være opmærksom på ift. sammenligninger mv.

NOTAT

Det fremgår af tabellen, at det samlede antal årsværk for jurister ved byretterne er faldet fra 472,33 årsværk i 2008 til 455,26 årsværk i 2019, hvilket for hele perioden svarer til et fald i årsværk på cirka 3,6 pct. Det bemærkes, at det høje juristforbrug i 2009-2012 har sammenhæng med de ekstra bevillinger, som domstolene fik til brug at reducere de overbeholdninger af sager, der opstod i forbindelse med implementeringen af domstolsreformen og den efterfølgende finanskrise.

I perioden 2008-2019 er årsværksforbruget til civile sager steget fra 152,48 årsværk til 154,80 årsværk svarende til en stigning på ca. 2 årsværk. I 2015 og 2016 var årsværkforbruget til civile sager højere end i 2008, og i 2017 var der en forskel på mindre end 4 årsværk.

Antallet af årsværk anvendt på straffesager er steget markant siden 2008. Der anvendes i 2019 ca. 55 årsværk mere på straffesager end i 2008, hvilket skal ses i sammenhæng med, at der i den seneste årrække har været en markant stigning i antallet af modtagne straffesager ved byretterne. Udviklingen i årsværksforbruget skal også ses i sammenhæng med det politiske fokus, der har været på straffesagsområdet. Dette har bl.a. ført til strafskæmpelser samt et øget antal særligt prioriterede sager om vold, voldtægt og ulovlig våbenbesiddelse.

2. Sagsudviklingen og udviklingen i produktiviteten ved byretterne

2.1. Civilsagsområdet

Som det fremgår af tabel 2, så er der sket et væsentligt fald i antallet af modtagne og afsluttede civile sager fra 2008 til 2019. Det er dog værd at notere sig, at antallet af modtagne civile sager har ligget ret stabilt omkring 45.000 sager fra 2014-2018. I 2019 modtog domstolene 52.939 civile sager, hvilket er en stigning på ca. 15 pct. sammenlignet med 2018. Denne stigning har primært været båret af et øget antal småsager.

Som bekendt blev den forenklede inkassoproces implementeret den 1. januar 2005 og betød, at et betydeligt antal inkassosager fra dette tidspunkt ikke længere blev anlagt som civile sager, men i stedet som betalingspåkrav i fogedretten. Oprindeligt omfattede den forenklede inkassoproces krav på op til 50.000 kr. Dette beløb blev per 1. oktober 2011 forhøjet til 100.000 kr. Dette må antages at have påvirket antallet af civile sager, hvorfor statistikdata om civile sager fra 4. kvartal 2011 og fremefter ikke kan sammenlignes direkte med statistikdata for 3. kvartal 2011 og tidligere. Som følge heraf kan data for 2012 ikke sammenlignes direkte med data for 2011 og tidligere.

Hvis beløbsgrænsen *ikke* var blevet forhøjet fra 50.000 kr. til 100.000 kr., må det således antages, at der – alt andet lige – ville have været et større antal modtagne civile sager i 2012 og årene derefter. Det er dog også vigtigt at holde sig for øje, at antallet af inkassosager må antages at være påvirket af de økonomiske konjunkturer i Danmark.

NOTAT

Tabel 2. Antal modtagne, afsluttede og vægtede civile sager.

Antal sager	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Modtagne civile sager	64.443	68.239	67.624	58.741	50.649	48.565	45.978	45.773	45.368	44.509	45.657	52.939
Afsluttede civile sager	63.029	68.977	69.322	65.877	54.952	51.261	47.485	46.689	46.011	45.833	43.574	49.690
Vægtede sager	-	-	-	65.878	63.193	59.811	56.130	52.720	53.679	51.585	49.931	54.962
Gennemsnitligt antal sager pr. jurist	-	-	-	365,9	344,8	346,1	327,1	322,2	343,2	347,2	348,3	355,1

¹Anvendte vægtningsmodel blev oprettet i 2011, hvorfor vægtede sager ikke er tilgængelig for 2011.

Tabel 2 viser endvidere, at antallet af vægtede civile sager for juristerne (aktiviteten) er faldet fra godt 63.000 vægtede sager i 2012 til ca. 55.000 sager i 2019. Dette er ikke overraskende henset til det fald, der har været i både modtagne og afsluttede civile sager, ligesom det er værd at bemærke, at der er en markant stigning fra 2018 til 2019.

Dette fald kan ikke ses som værende resultatet af et faldende produktivetsniveau blandt byretternes jurister ved behandlingen af civile sager. Antallet af vægtede sager er således blevet sammenholdt med antallet af årsværk, der anvendes på civile sager, og det fremgår af nederste linje i tabel 2, at juristernes produktivitet ligger stabilt i perioden fra 2012-2019, tenderende til moderat stigende. Antallet af sager pr. jurist årsværk var i 2019 ca. 355 mod ca. 345 sager pr. jurist årsværk i 2012.

For god ordens skyld bemærkes, at det ikke er muligt at sammenligne tal for produktiviteten i civile sager ved byretterne fra 2012 og fremefter med tal for 2011 og tidligere. Det er muligt at belyse, hvor mange *uvægtede* civile sager, der blev afsluttet pr. juristårsværk i fx 2008 og 2019. Det siger dog ikke noget om produktiviteten, da den ved domstolene er defineret som sammenhængen mellem årsværksforbruget og antallet af afsluttede *vægtede* sager pr. juristårsværk.

Hertil kommer, at der som nævnt er tale om forskellige sagsporteføljer, idet porteføljen før 1. oktober 2011 må antages at have indeholdt flere relativt lette inkassosager, der kunne slutes med udebliks- eller erkendelsesdom. Et mere klart eksempel på betydningen af sagsporteføljens sammensætning illustreres af, at der i 2004 blev afsluttet ca. 135.000 civile sager og brug 130 juristårsværk til civilsagsområdet. Det er færre årsværk end i 2008 og samtidig betydeligt flere afsluttede *uvægtede* sager end i 2008. Tallene for 2004 kan selvfølgelig heller ikke sammenlignes direkte med 2008, da byretterne i 2004 endnu ikke behandlede fx småsager og den type af civile 1. instanssager, der frem til 1. januar 2007 skulle anlægges ved landsretten.

Den aktuelle tendens med et *øget antal modtagne civile sager forventes at fortsætte i 2020*, idet byretterne endnu ikke modtager det forventede antal sager fra Familieretshuset efter ændringen af reglerne om behandlingen af de familieretlige sager.

2.2. Straffesagsområdet

Da dommerne som nævnt primært beskæftiger sig med civile sager og straffesager, har styrelsen valgt at medtage data om straffesager også i dette notat for at give et større overblik.

NOTAT

Tabel 3 viser, at der fra 2008 til 2019 har været en stigning i antallet af modtagne straffesager ved byretterne fra ca. 136.000 sager til ca. 218.000 sager. Der ses samtidig at være en ret tæt sammenhæng mellem modtagne og afsluttede sager i de enkelte år fra 2013 til 2019. I 2008-2009 blev der afsluttet en del færre sager, end der blev modtaget, og i 2010-2012 blev der som led i bunkebekæmpelsesindsatsen ved byretterne afsluttet markant flere sager, end der blev modtaget.

Tabel 3. Antal modtagne, afsluttede og vægtede straffesager.

Antal sager	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Modtagne straffesager	135.640	147.089	147.294	153.589	192.025	168.217	175.456	190.132	197.801	186.834	219.260	217.731
Afsluttede straffesager	131.474	140.247	153.999	162.622	198.308	169.436	173.301	190.780	199.421	186.465	217.597	217.156
Vægtede sager	-	-	-	162.626	180.265	166.784	165.160	169.254	173.160	174.502	192.725	192.731
Gennemsnitligt antal sager pr. jurist	-	-	-	962,3	1024,1	981,3	959,2	938,7	956,3	956,2	1028,1	995,5

¹ Anvendte vægtningsmodel blev oprettet i 2011, hvorfor vægtede sager ikke er tilgængelig for 2011.

Produktiviteten var markant højere i 2018 end i 2011. I 2019 har produktiviteten også været på et højt niveau sammenlignet med tidligere år. Det hører dog med til billedet, at juristproduktiviteten også lå på et højt niveau i 2012, hvorefter den faldt markant fra 2012 til 2013 for derefter at stige markant fra 2017 til 2018 (og 2019).

Produktiviteten er på både civilsagsområdet og straffesagsområdet påvirket af de udsving, der måtte være i forbindelse med de enkelte dommere og øvrige juristers fordeling af tidsforbruget på de enkelte sagsområder.

3. Konklusion

Efter Domstolsstyrelsens opfattelse er der ikke på baggrund af de ovennævnte data belæg for, at juristernes produktivitet i forbindelse med behandlingen af civile sager skulle være faldet.

Man skal samtidig være opmærksom på, at der som følge af beløbsgrænsen vedrørende betalingspåkrav er forskel på porteføljen af civile sager før og efter den 1. oktober 2011, hvor ændringen trådte i kraft. Der har været et faldende årsværksforbrug på civilsagsområdet i den seneste årrække, der har medført en stigende produktivitet. På straffesagsområdet har der i den seneste årrække været et øget årsværksforbrug, ligesom produktiviteten er øget. Samlet for byretterne har der siden 2015 været en tendens med øget aktivitet, reduceret årsværksforbrug og stigende produktivitet.

Endvidere bør man holde sig for øje, at der i årene umiddelbart efter 2008 og 2009 pågik en indsats, der skulle reducere den ophobning af sager, der fandt sted i forbindelse med implementeringen af domstolsreformen og den efterfølgende finanskrise. Denne indsats har naturligvis påvirket årsværksforbruget. Hertil kommer, at domstolenes økonomiske rammebetingelser blev ændret efter indførelsen af budgetloven (besluttet i 2012), hvilket også kan have haft betydning for antallet af juristårsværk på de enkelte sagsområder, herunder civilsagsområdet.

Endelig har der i den seneste årrække været et stort politisk fokus på straffesagsområdet, hvilket selvsagt har påvirket prioriteringen ved domstolene.

Fremadrettet forventes det, at der vil være et øget antal civile sager ved domstolene sammenlignet med årene frem til 2018, idet der i 2019 bl.a. er modtaget et betydeligt antal såkaldte "fly-sager",

NOTAT

ligesom de ændrede regler om de familieretlige sager forventes at medføre et øget antal sager ved retterne. Samtidig er der ikke udsigt til, at antallet af modtagne straffesager falder fra det nuværende høje niveau. Domstolenes muligheder for at følge med antallet af sager, herunder anvende et hensigtsmæssigt antal årsværk på de enkelte sagsområder – og dermed kunne sikre nogle tilfredsstillende gennemsnitlige sagsbehandlingstider - har naturligvis tæt sammenhæng med de ressourcer, der stilles til rådighed for domstolene. Covid-19-situationen vil selvsagt kunne spille isoleret ind i forhold til sagsflowet i navnlig 1. halvår 2020, men der er ikke grund til at tro, at Covid-19 vil føre til færre sager ved domstolene på længere sigt – dvs. når samfundet på et tidspunkt er på den anden side heraf.